

Høringsinnspill – skolestruktur i Namsos kommune

## **Bevar ungdomstrinnet på Jøa (Jøa barne- og ungdomsskole)**

Jeg skriver dette høringsinnspillet som **2-barnsfar, bedriftseier, tidligere lokalpolitiker, og som innbygger på Jøa**. Målet mitt er tydelig: **Ungdomstrinnet (8.–10.) må bevares på Jøa**. Dette er ikke bare et skolegrep – det er et samfunnsgrep som påvirker **barnets beste, bolyst, næringsliv, frivillighet, beredskap og rekruttering** i et øysamfunn.

### **1) Scenario D er helt spesielt for Jøa – reisetiden er i praksis uforenlig med “akseptabel reisetid”**

Kommunens høringsnotat beskriver i **Scenario D** at 8.–10. trinn på Jøa flyttes til Namsos ungdomsskole. Det som gjør Jøa-saken grunnleggende annerledes enn fastlandskretser, er at reisen blir **buss–ferge–buss** med ventetid og flere overgangspunkter. Notatet beskriver foreløpig reiseopplegg med buss fra Jøa rundt **06:30–06:45**, ferge fra Seierstad **07:15**, og buss videre – og at samlet reisetid kan være **om lag to timer hver vei** inkludert ventetid. Retur er også konkretisert: ankomst Jøa ca. **15:35** (man/ons/tor/fre) og ca. **17:05** på tirsdager, i tillegg til videre buss på Jøa **30–40 minutter**.

Dette er ikke en “litt lengre skolevei”. Det er en pendlerhverdag som i praksis kan spise opp ettermiddagen – og for mange vil det bety at ungdommene blir borte fra hjem og familie store deler av dagen.

Det mest oppsiktsvekkende er at høringsnotatet selv beskriver at reisebelastningen er betydelig, at det kan bli behov for reisefølge og tilsyn, og at det er vanskelig å konkludere når reiseveien blir så lang og komplisert.

### **2) “Kompenserende tiltak” i Namsos kan i praksis bety enda lengre tid borte fra familien**

Kommunen løfter i konseptdelen fram **“reisebelastning og kompenserende struktur”**, der økt reisetid skal møtes med leksehjelp og fritidsaktiviteter i tilknytning til skoledagen, slik at elevenes “arbeidsdag” kan avsluttes før hjemreise. Det nevnes også muligheter for skyss på ettermiddag/kveld for deltakelse i aktiviteter.

For Jøa blir dette et paradoks: Dersom ungdommene blir igjen i Namsos for “kompenserende” tilbud, betyr det **enda lengre dager** borte fra hjemmet. Hvis de ikke blir igjen, faller hele kompensasjonen bort. I begge tilfeller blir konsekvensen at ungdommene får mindre tid med familien, mindre hvile og mindre overskudd – i en alder der nettopp stabilitet, nærhet og rutiner er viktig.

Dette handler ikke om å snakke ned byen eller tilbud i sentrum. Det handler om realiteten for et øysamfunn: Man kan ikke “kompensere bort” hjemmet. Foreldrerollen kan ikke flyttes til tilfeldige ordninger etter skoletid, og familietid kan ikke erstattes med flere opplegg.

### **3) Ungdom 12–16 år: foreldrenærhet og forebygging (inkl. rus/gruppepress) blir svekket**

Ungdom i alderen 12–16 år er i en sårbar og formende fase. Det er i disse årene holdninger, grenser og tilhørighet bygges – og det er ofte her gruppepress øker. Foreldrenes tilstedeværelse, samtaler, grensesetting og oppfølging i hverdagen er blant de viktigste beskyttelsesfaktorene vi har. Når ungdommen er borte fra hjemmet store deler av dagen, blir det mindre rom for nettopp det som forebygger: middag hjemme, prat om dagen, oversikt over hvem de er med, og tidlig “fang opp” når noe endrer seg.

### **4) Jøa er liten – men har et stort oppvekstmiljø: skole + fritid + forbilder**

Det er lett å omtale små skoler som “sårbare”. Men på Jøa er nettopp nærheten en styrke: barna blir sett, inkludert og møtt av voksne som kjenner dem. I en 1–10 skole fungerer også ungdommene som forbilder i skolegården og på fritidsarenaer – de store “drar med” de små, og det bygger kultur og tilhørighet på tvers av trinn.

Kulturlivet og fritidsarenaene på Jøa er en del av oppvekstmiljøet – og en del av forebyggingen i praksis. Jøa har et aktivt nærmiljø med lavterskeltilbud som gjør det enkelt å delta fordi avstanden er kort og voksne er kjente og trygge, blant annet **korps, allidrett, 4H, roing, skyting og andre aktiviteter**, samt møteplasser og tradisjoner som samler barn og ungdom. Når ungdomstrinnet flyttes og reisetiden blir ekstrem, vil ungdommene i praksis få redusert mulighet til å delta i disse aktivitetene – og da svekkes både tilbudene og rekrutteringen til frivilligheten over tid.

### **5) Næringsliv, bolyst og investeringer: skole er grunnmur for rekruttering på Jøa**

Som bedriftseier er jeg opptatt av ringvirkningene som ofte undervurderes. Skole er grunnmur for bosetting – særlig i distriktene. Når ungdomstrinnet flyttes, øker terskelen for at unge familier vil etablere seg på Jøa. Det påvirker arbeidskraft, kjøpekraft, lokal aktivitet og fremtidig verdiskaping. Hvilke arbeidsplasser vil vi ha igjen på øya om noen velger å flytte bort fra øya. Når vi får mindre aktivitet på Jøa, vil små og store aktører slite.

For vår egen del står vi foran **planlagt oppgradering og tilbygg av bolig**. Når sentrale tjenester bygges ned, skapes usikkerhet om framtidig boligverdi – og det er legitimt å spørre hva banken vil si. Slik usikkerhet gjør at folk utsetter investeringer, og det slår også direkte inn i lokal sysselsetting for håndverkere og leverandører.

Når prisen på boliger går ned i et område rammer det eierne først, for så å ramme næringslivet rundt. Øya har da ikke bruk for snekkere, entreprenører eller andre. Når det ikke er noen som ønsker å satse på Jøa vil heller ikke de som bor der gjøre det. Hvem vil bruke penger på å ruste opp hus og hage når ingen vil bo der? Etter hvert vil bøndene legge ned, som igjen fører til mindre arbeid for snekkere, entreprenører og andre på Jøa. Dette gjør at vi mister arbeidsplasser og verdiskaping i kommunen, samt at øya vil gro

igjen slik at den ikke blir attraktiv som en turistattraksjon. Dette vil igjen føre til mindre aktivitet og inntekter for kommunen.

## **6) Helheten: usikkerhet om Jøa helsehus forsterker konsekvensene**

Når flere bærebjelker utfordres samtidig, blir summen avgjørende. Usikkerhet eller nedbygging av **Jøa helsehus** vil forsterke effekten på bolyst, arbeidsplasser og trygghet/beredskap. For Jøa handler dette også om reell sikkerhet ved akutt sykdom og uforutsette hendelser i et øysamfunn. Når både skole og helsefunksjoner trekkes lengre unna, øker sårbarheten og frykten for fraflytting.

## **7) Økonomi: innsparing kan ikke vurderes løsrevet fra konsekvensene for Jøa**

Jeg forstår at kommunen må finne økonomisk handlingsrom. Samtidig viser høringsnotatet at selv om strukturendringer samlet kan gi om lag **21,5 millioner kroner** i årlig effekt, dekker det ikke fullt ut det identifiserte omprioriteringsbehovet på **24 millioner kroner** i planperioden. For Scenario D er årlig innsparing oppgitt til ca. **2,9 millioner kroner**, samtidig som reisebelastningen er svært stor. Da er det legitimt å spørre om prisen Jøa betaler – i barnas hverdag, i familieliv, i fritid, i bolyst og i rekruttering – står i forhold til gevinsten.

## **Viktig merknad: Elevuttalelser/sitater i høringsnotatet kan fremstå misvisende – jeg ber om tydeliggjøring og åpenhet**

Jeg ønsker også å komme med en tydelig merknad til hvordan elevuttalelser og elevsitater er presentert og gjenbrukt i høringsnotatet.

Høringsnotatet opplyser at scenarioene er skrevet slik at de kan leses selvstendig og at det derfor vil forekomme bevisste gjentakelser. Det presiseres også at elevsitater er valgt for å vise «spennet i elevenes stemme», og at materialet ikke skal tolkes som absolutte eller representative sannheter. Videre opplyses det at elevenes mening om de konkrete scenariene ikke er innhentet i fase 1, og at elevstemmen i scenarioene derfor baserer seg på generelle svar fra undersøkelsen og ungdomsrådets uttalelser.

Selv om dette er forklart i notatet, er presentasjonen likevel problematisk fordi den i praksis kan fremstå misvisende: Når de samme elevsitatene går igjen i flere scenariobeskrivelser, og samtidig plasseres inn i kapitler som omhandler bestemte skoler og bestemte lokalsamfunn, skapes det lett et inntrykk av at sitatene gjelder den lokale elevgruppen i det aktuelle scenarioet – selv når de i realiteten brukes mer generelt. Dette kan påvirke hvordan risiko, belastning og «barnets beste» oppfattes i de ulike scenariene.

Jeg ber derfor Namsos kommune om å rydde opp og gi full åpenhet om datagrunnlaget og siteringspraksisen før politisk behandling:

1. Gi en anonymisert oversikt over antall fritekstsvar per spørsmål, fordelt på skole og trinn, slik at det blir mulig å forstå bredden i materialet.
2. Redegjør for hvilke kriterier som er brukt når sitater er valgt ut.
3. Klargjør eksplisitt i hvert scenario om sitatene som brukes er (a) hentet fra elever ved den aktuelle skolen/elevgruppen, eller (b) hentet fra kommunen som helhet og brukt generelt.
4. Dersom sitater gjenbrukes på tvers av scenarioer, må kommunen forklare hvorfor, og sikre at dette ikke skaper et uriktig inntrykk av lokal tilslutning til en bestemt løsning.
5. I vurderinger av «barnets beste» må det skilles tydeligere mellom generelle elevpreferanser og scenario-spesifikke konsekvenser (reisetid/logistikk/tap av lokalmiljø).

Dette handler ikke om å undergrave elevenes stemme – tvert imot. Det handler om å sikre at elevmedvirkning blir en reell og etterprøvbar del av beslutningsgrunnlaget, og at presentasjonen ikke blir misvisende i en så alvorlig sak.

## **Avslutning**

Jeg ber Namsos kommune om å **bevare ungdomstrinnet på Jøa**. For et øysamfunn er dette avgjørende for barnets beste i praksis, for familieliv, for forebygging og trygghet, for lokalt fritidsliv, for bolyst og for næringslivets rekruttering. Scenario D gir en reisebelastning som høringsnotatet selv beskriver som svært krevende, og “kompenserende tiltak” i Namsos vil i praksis kunne forlenge dagen ytterligere og flytte ungdomstiden bort fra hjem og lokalmiljø.

Med vennlig hilsen

Magnus Elden

2-barnsfar, bedriftseier og tidligere lokalpolitiker

Jøa